

kultur og medier

Nyhetsleder kultur
Guro Istad
tlf. 55 21 45 72 – epost: kultur@bt.no

— Babyer er undervurdert som publikum

Teatrene satser stadig mer på barn fra 0 til 4 år. Ikke meningsløst, mener babyteaterforsker Lise Hovik. – Man har noe i hjertet sitt som er bra, sier Oskar (6).

BODIL GARVIK
FINN BJØRN TØNDER
ODD MEHUS (foto)
bodil.garvik@bt.no

Seksåringen Oskar og lillebror Aksel på fire har gått i teater så lenge de kan huske – og vel så det.

– Når man er tre år kan det være at man ikke husker at man har vært på teater etterpå, men når man er fire, husker man, mener Oskar, som også selv spiller teater i gruppen BADS.

Men på babyteater har brødrene vært, ikke minst takket være mamma Mette Bøe Lyngstad, dramapedagog ved Høgskolen i Bergen.

– En annen tenkemåte

– Babyteater er fantastisk spennende. Man må ta barn på alvor, også gjennom teater. Utfordringen med babyteater er å skjære inn til beinet; satse på kvalitet i alle ledd; i det estetiske, og ikke snakke seg ut av det. Men det må være en god historie, selv uten ord, ellers går det ikke, sier hun.

– Teater for de minste krever at man tenker på en helt annen måte, sier Lise Hovik, høyskolelektor ved førskoleutdanningen Dronning Mauds Minne i Trondheim, og teaterregissør.

Hovik forsker på babyteater, med en doktorgrad i sikte. Fenomenet har hun blant annet utforsket ved å skrive og regissere babyteaterforestillingen «De røde skoene», som høsten 2009 gjestet Lille Scene på DNS, og spilte 28 forestillinger for fulle hus.

Musisk totalopplevelse

Teater for barn fra 0–3 år er langt fra meningsløst, slår Hovik fast.

– Det er helt åpenbart at de minste setter pris på teater. Vi undervurderer dem. De har en enorm kapasitet når det kommer til kunstneriske, sanselige opplevelser. Det er helt åpenbart at de setter pris på lyder, bevegelse, farger, og ikke minst kommunikasjon – at man møtes der og da, sier hun.

Barn responderer på to måter, ifølge forskeren – enten blir de trolldundet; paralyisert, eller de viser interaktivt engasjement ved å bevege seg mot det som skjer.

– De vil være der med kroppen. Vi tror de opplever en musisk totalopplevelse; en enhet av lyd, rytme og bevegelse, som er en grunnleggende menneskelig kommunikasjonsform.

– Husker de minste noe etterpå?

– Jeg har hørt mange historier om hvordan små barn er blitt sittende i skoskapet hjemme etter å ha vært på «De røde skoene». I stykket blir skoene magiske.

Men det er umulig å si noe generelt om det. At de små barna blir inspirert, akkurat som voksne, er sikkert.

Kreftsykdom ble til drama

Akkurat det har Mette Bøe Lyngstad, mammaen til Oskar og Aksel, erfart. Da Oskar var tre år, fikk hun brystkreft. For å fortelle om sykdommen til sønnens barnehage, valgte hun å lage et dramapedagogisk opplegg for barnehagen.

– Hele barnehagen ble til et sykehus. Barna spilte leger, sykepleiere og pasienter. Det var fantastisk! sier Mette Bøe Lyngstad, som nå er frisk.

Småttisene kan høste viktige erfaringer gjennom teater, ifølge Hovik.

– For noen barn kan babyteater bli en skjellsettende opplevelse. For andre er det bare noe som passerer. Vi fornermer en taknemlighet fra barna – at noen kommuniserer nonverbalt på deres eget språk.

– Hva med foreldrene?

– De voksnes respons betyr mye for barnas respons. Hvis foreldrene ikke er engasjerte, kan det påvirke barna. Derfor er det viktig at stykket er komplekst, interessant og at det har kvalitet, også for de voksne.

Godt teater gir mersmak

Om småbarn som har vært mye på teater bli glad i teater senere, er ikke entydig, mener Lise Hovik.

– Det er ikke forsket på de minste barna, men vi vet at hvis litt eldre barn blir eksponert for dårlig teater, vil de ikke oppsøke det igjen. Opplever de godt teater, vil de ha mer.

Ved Den Nationale Scene har de også tro på teater for de aller minste.

– Vi kommer til å fortsette med babyteater også utover Bjarte Hjelmelands periode som sjef. Det er kjempeviktig å ha et tilbud til de minste, sier Ole Klemsdal, informasjonssjef ved DNS.

Han har selv tatt med sine småbarn på babyteaterforestillinger.

– De satt som fjettet, erfarte han.

– Gir barna fortrinn

Lise Hovik, babyteaterforskeren, har registrert at enkelte foreldre eksponerer barna for kunst og kultur i håp om å fremme generell læreevne.

– At småbarn blir tatt med på teater, kino og lignende gir dem et fortrinn. De får stimulans og utvidet erfaringsverden. De vil oppleve mulighetene som større enn i hverdagslivet. Det beriker livet – som for voksne.

Lise Hovik er imidlertid ikke tilhenger av rent pedagogisk bruk av kultur for barn.

– Man har en tendens til å tenke at kunst for barn skal ha en hensikt, utover det man ville tilskrevet en voksens opplevelse. Jeg lurer på hvorfor vi skal dytte på barna et kunstsyn som sier at «det skal være godt for noe»; at

TEATERGLADE: Brødrene Oskar (6) (i midten) og Aksel Bøe Lyngstad (4) har sett atskillige teaterforestillinger helt fra de var babyer. Det har gitt

fakta

babyteater

- Fikk oppsving med Norsk Kulturråd, som i 1998 tok initiativ til et forsøksprosjekt med kunstformidling for barn fra 0–3 år.
- Videreført i prosjektet «Klangfugl – kunst for de minste», 1999–2003.
- Norge ledet videre det EU-initierte prosjektet «Glitterbird», som satset på å gi de minste barna scenekunstopplevelser, og som har finansiert mange babyteateroppsetninger.

det skal være nyttig læring». Kunst skal være for kunstens skyld.

– Lærer å oppføre seg

Eller rett og slett gøy, slik seksåringen Oskar ser det.

– Gøy, fordi det er morsomt og spennende.

– Er teater viktig?

– Nei. Det er jo ikke sånn at man må gå.

Oskar mener imidlertid at teater kan være lærerikt:

– Man lærer hvordan man skal oppføre seg, og ikke oppføre seg. Som ikke å gå inn i skogen helt alene, og ikke klatre høyt, høyt opp i trær.

Av og til, når det er noe trist i et teaterstykke, gir det også noe, mener Oskar:

– Da har man noe i hjertet sitt som er bra.

Nytt babyteater

14. februar er det premiere på et helt nytt babyteaterstykke på Den Nationale Scene. «Boble» er snart utsolgt.

– Da Vestlandske Teatersenter satte opp «Sommerfugl» for oss i 2009, erfarte vi at det er et stort marked for teater for dem fra 0 til 4 år. Spilleperioden måtte forlenges, og forestillingene gikk for fulle hus, sier informasjonssjef Ole Klemsdal ved DNS.

– Det samme ser ut til å skje med «Boble». Allerede er over 2500 av 3000 billetter solgt, bekrefter Klemsdal.

Også «Boble» er skapt av Vestlandske Teatersenter. Stykket handler om en dukke som datter i sjøen, og som blir levende

bt.no/bergenpuls: Les mer om kulturnyheter, film, musikk, litteratur, spill, tv, scene og utstilling

olikum

dem stimulans og utvidet erfaringsverden, ifølge babyteaterforsker. Mamma Mette Bøe Lyngstad (40) underviser selv i drama.

snart utsolgt

under vann. Det er Camilla Svingen som står bak ideen og manus til «Boble». Hun sier at det ikke brukes ord i forestillingen, men at det absolutt er en handling.

– For at det skal gi utbytte til alle fra 0 år legger vi vekt på farger, musikk og bevegelser. Fra tidligere forestillinger har vi erfart at det engasjerer også de helt minste. De er faktisk helt rolige under forestillingene, og er ivrige med å ta på figurene og skuespillerne etterpå, sier hun.

Dukken spilles av breakdanseren Andreas Roksvåg, kjent fra gruppen Absence.

– Jeg er vant til å opptre for mange forskjellige aldersgrupper. Men det er ingen tvil om at det gir mest å danse for de helt

FULLE HUS: I 2009 hadde DNS og Vestlandske Teatersenter stor suksess med «Sommerfugl». På bildet Ann Terese Aasen (til v.) og Kristin Saltkjelvik.

små. De blir så imponert, og gir tydelig uttrykk for det, sier han.

– DNS selger stykket som en forestilling for dem fra 0 til 4 år. Hvem passer den best for?

– Vi liker egentlig ikke ordet babyteater, for vi mener slike oppsetninger er for alle. Vi har imidlertid drevet med teater for

de minste i minst 10 år, og vet av erfaring at et slikt stykke må ha en historie som de voksne liker. Da liker barna den også. Og de aller minste ser helt klart ut til å ha utbytte av musikken, fargene og bevegelsene fra alle de rare skapningene, sier Saltkjelvik.

FOTO: TRYGVE INDRELID, AFTENPOSTEN

Pris til «Gazas tårer»

Vibeke Løkkebergs dokumentarfilm «Gazas tårer» vant publikumsprisen for beste langfilm på Göteborg filmfestival i helgen. Publikumsprisen velges av festivalens 130.000 besøkende, og alle filmene på festivalen deltar i konkurransen. Alle visningene var utsolgt, og publikum deltok i diskusjoner med regissør Løkkeberg og produsent Terje Kristiansen etter visningene. Gazas tårer hadde verdenspremiere på filmfestivalen i Toronto i fjor høst, og har siden vært vist på en lang rekke filmfestivaler over hele verden.

Lindås bibliotek inn i Bokbåten

Fylkesbiblioteket har inngått avtale med Lindås bibliotek om utviklingsoppgaver og bibliotekfaglig samarbeid. Avtalen forutsetter at Lindås bibliotek bidrar med en stilling til arbeid med bokbåten. I det nye samarbeidet har Fylkesbiblioteket ansvar for drift og utvikling av bokbåten, mens Lindås bibliotek har ansvar for innkjøp av bøker, planlegging og ruteoppbygg. Lindås bibliotek ble valgt blant annet fordi kommunen har god erfaring med mobile bibliotek tjenester.

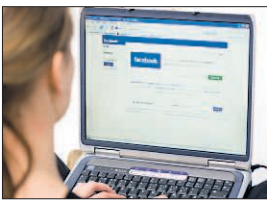
Ny sportskanal fra TV 2

I fjor høst lanserte TV 2 underholdningskanalen Bliss. Nå er turen kommet til sport. TV-huset jobber med planer om en ny sportsnyhetskanal, etter modell fra TV 2 Nyhetskanalen. – Det er stor entusiasme i TV 2 Sporten for dette prosjektet. Sportsinteressen i Norge er stor, og dette vil være et unikt tilbud som vi håper kan få bred distribusjon, sier sportssjef Bjørn Taalesen til nettstedet Kampanje.

Fotopris til «Kongen av Bastøy»

Kodak Nordic Vision Award gikk i år til filmfotograf John Andreas Andersen for hans arbeid med Marius Holsts «Kongen av Bastøy». I begrunnelsen skriver juryen at han får prisen for «tydeligheten overfor karakterenes angst og naturens kulde. Den klassiske stilen er ikke lett å håndtere, men den støtter historiens intensitet». Premien er råfilm til en verdi av 50.000 kr. «Kongen av Bastøy» var årets åpningsfilm i Göteborg.

Kvinner i flertall på Facebook

Kvinner dominerer sosiale medier, ifølge en trendrapport fra det digitale reklamebyrået Jimmy Royal. Kvinner er i flertall på Facebook; de står for det store flertallet i netthandelen, de har nærmest monopol på de mest populære bloggene og er

de største brukerne av enkle spill knyttet til sosiale medier. – Frem til i dag har den teknologiske utviklingen hovedsakelig blitt drevet fremover av menn. Nå ser vi en endring der kvinnene på mange områder dominerer, sier byråleder Mona Jensen i Jimmy Royal til Dagens Næringsliv.

Gary Moore døde søndag

Den kjente bluesgitaristen ble funnet død på et hotellrom i Spania søndag. Dødsårsaken er foreløpig ikke kjent. Moore ble født i Belfast i Nord-Irland og startet karrieren på 1960-tallet. Han var en anerkjent gitarist, og spilte blant annet i flere omganger i Thin Lizzy. Han samarbeidet også med artister som Phil Lynott, Brian Downey og B.B. King. Blant hans mest kjente låter er «Still Got The Blues», «Over The Hills And Far Away». Moore har spilt i Norge flere ganger, blant annet på Skånevik Bluesfestival og Bergenfest-forgjengeren Ole Blues.

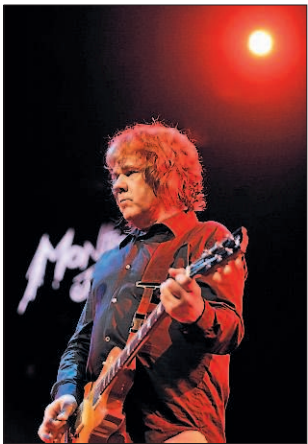

FOTO: SANDRO CAMPARDO, AP